

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 19/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **obchodnej spoločnosti** [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpenej advokátskou kanceláriou LALINSKÝ ADVOKÁT s. r. o., Kálov 53, Žilina, v mene ktorej koná advokát JUDr. Andrej Lalinský, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 50 Cb 33/2020 zo 7. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 9. decembra 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 50 Cb 33//2020 zo 7. októbra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ žiada zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie, ako aj priznanie náhrady trov konania v sume 2023,68 eur.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nasledovný skutkový stav veci:
3. Žaloba žalobcu [REDACTED], [REDACTED], proti sťažovateľovi ako žalovanému o zaplatenie sumy 202 748,88 eur s prísl. bola v celom rozsahu zamietnutá. Sťažovateľovi bola priznaná náhrada trov konania v rozsahu 100 %.
4. Okresný súd (vyšší súdny úradník) uznesením č. k. 50 Cb 33/2020-341 z 12. júla 2022 rozhodol, že žalobca je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania pred súdom prvej inštancie vo výške 15 063,75 eur a trovy odvolacieho konania vo výške 2 021,86 eur. Sťažovateľ aj žalobca podali voči tomuto rozhodnutiu sťažnosť. Žalobca nesúhlasil s tým, aby žalovanému v konaní pred súdom prvej inštancie bola priznaná náhrada trov dokazovania, sťažovateľ nesúhlasil s tým, aby mu nebola priznaná náhrada ani za jedno stretnutie a poradu so svojím právnym zástupcom.

5. Okresný súd (sudca) o sťažnostiach rozhodol napadnutým uznesením tak, že zmenil výrok uznesenia č. k. 50 Cb 33/2020-341 z 12. júla 2022 a uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania pred súdom prvej inštancie vo výške 5 895,94 eur. Sťažnosť sťažovateľa zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ je toho názoru, že:

- a) súd nepostupoval pri nepriznaní náhrady trov dokazovania správne a táto súdna interpretácia a aplikácia zákonných predpisov bola v rozpore s právami sťažovateľa, čím došlo k arbitrárnosti s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv sťažovateľa. Išlo o výdavky, ktoré jednoznačne spĺňali nevyhnutné atribúty, aby boli považované za trovy konania. Aj výdavky, ktoré možno považovať za trovy konania, musia mať zákonom predpísanú kvalitu. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) v § 251 uvádza jednotlivé vlastnosti trov konania, pričom tieto musia byť kumulatívne splnené na to, aby sa mohli jednotlivé výdavky podradiť pod pojem trovy konania a žiadať ich náhradu. Tieto výdavky tak musia byť s poukazom na spomínaný § 251 CSP i) preukázané, ii) odôvodnené, iii) účelne vynaložené a musia mať iv) priamu väzbu na konanie;
- b) trovy vznikli v priamej súvislosti s dokazovaním, keďže si žalobca svoj nárok u sťažovateľa uplatňoval pred samotným podaním žaloby a sťažovateľ mal záujem dané skutočnosti objektívne preukázať. Za dôležitú považuje aj tú skutočnosť, že dokazovanie prispelo výrazným spôsobom k samotnému rozhodnutiu vo veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka o porušení práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým zmenil výrok uznesenia okresného súdu a určil, že žalobca je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania pred súdom prvej inštancie iba vo výške 5 895,94 eur. Súd neuznal sťažovateľovi v celom rozsahu trovy dokazovania a zároveň odmietol uznať náhradu za vykonané úkony (viaceré porady s jeho právnym zástupcom, resp. uznal v celom spore len jednu poradu s ním).

8. Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa môže každý domáhať ochrany svojich práv na súde. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 339/2013). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

9. Ústavný súd vo svojej judikatúre už viackrát zdôraznil, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je oprávnený preskúmať

rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Ústavný súd nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti.

10. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a zásadnú výsadu všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016).

11. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že ak Civilný sporový poriadok (predtým Občiansky súdny poriadok) vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva.

12. Vzhľadom na vznesené námietky sťažovateľa úlohou ústavného súdu bolo najmä posúdiť, či v prerokováanej veci ide o prípad uvedený v bode 10. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nevykazuje z ústavnoprávneho hľadiska také nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladali dôvody na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ len prevažne opakuje svoje námietky, ktoré predniesol už vo svojej sťažnosti proti prvému uzneseniu okresného súdu vydaného vyšším súdnym úradníkom.

13. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

14. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd posudzoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa a zisťoval, či v danej veci aplikovaním § 251 CSP (podľa ktorého trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva a odôvodnením namietaného uznesenia) došlo k takému zásahu, ktorý by reálne mohol spôsobiť aj porušenie označených práv sťažovateľa.

15. V napadnutom uznesení v bodoch 21 až 30 na s. 4 až s. 8 okresný súd konštatoval, že sťažovateľovi priznanie náhrady trov v celkovej sume 10 010 eur neprináleží z dôvodu, že skutočne nejde o trovy vzniknuté po podaní žaloby. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania sa vychádza z toho, že procesným okamihom, od ktorého možno hovoriť o trovách konania, je začatie súdneho konania a dovedy nejde o trovy konania vzhľadom na ustanovenie § 251 CSP. Z dikcie ustanovenia § 251 CSP jednoznačne vyplýva, že pre priznanie náhrady trov konania musia byť kumulatívne splnené podmienky – musí ísť o výdavky, ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva a zároveň sú preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené. Časový interval, v rámci ktorého možno uvažovať o trovách konania, je teda podľa súčasnej právnej úpravy striktno ohraničený začatím konania (§ 156 CSP) a právoplatnosťou súdneho rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Z hľadiska uvedeného by bolo irelevantné aj to, že určité výdavky vznikli v bezprostrednej súvislosti s týmto konaním, pokiaľ boli vynaložené pred jeho začatím (čo v predmetnom prípade ani nenastalo, keď predmetné dôkazy boli vypracované v období od roku 2016 – 2018, pričom súdne konanie začalo v roku 2020). S poukazom na uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že „nie je možné priznať sťažovateľovi ako žalovanému náhradu za trovy dôkazov - stanovisko vypracované Ing. ██████████ PhD. v sume 350,- eur zo dňa 13.06.2016 (č.l. 100 a nasl.), odborné vyjadrenie 264/2017 USI ŽU v ZA v sume 1.800,- eur zo dňa 07.12.2017 (č.l. 102 a nasl.), odborné vyjadrenie daňového poradcu ██████████ v sume 1.860,- eur zo dňa 24.05.2018 (č.l. 148 a nasl.), znalecký posudok Ekonomickej univerzity v Bratislave v sume 6.000,- eur zo dňa 14.05.2018 (č.l. 152 a nasl.). keď tieto výdavky vznikli pred začatím konania, ktoré začalo dorúčením návrhu na Okresný súd v Banskej Bystrici dňa 27.07.2020“.

16. Okrem toho okresný súd riadne, zrozumiteľne a vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil, prečo neuznal ako účelné ďalšie úkony, t. j. porady právneho zástupcu sťažovateľa s ním z 24. marca 2021, 25. júna 2021, 3. a 28. septembra 2021 a, naopak, odôvodnil, prečo priznal sťažovateľovi náhradu za úkon právnej služby vo výške 831,57 eur + režijný paušál vo výške 10,62 eur za poradu z 23. septembra 2020. Bez toho, aby ústavný súd citoval z uvedeného napadnutého uznesenia okresného súdu, pretože ich závery sťažovateľ dobre pozná, je toho názoru, že argumentácia sťažovateľa o tom, že súdna interpretácia a aplikácia zákonných predpisov bola v rozpore s právami sťažovateľa, v žiadnom prípade neobstojí. Námietky sťažovateľa nemajú svoje reálne opodstatnenie a napadnuté uznesenie okresného súdu je odôvodnené v ústavne konformnom rámci.

17. Ústavný súd po preskúmaní veci tak konštatuje, že okresný súd nezasiahol do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2023

Euboš Szigeti
predseda senátu